

Nr 63.

Av herr **Staxäng m. fl.**, om höjning av anslaget till jordbrukets maskinlånafond, m. m.

I årets statsverksproposition under kapitalbudgeten, statens utlåningsfonder, har för budgetåret 1941/42 upptagits ett anslag till jordbrukets maskinlånafond på 1,700,000 kronor.

Enligt grunderna för denna fond, vilka meddelats i Svensk författningssamling nr 401/1938, skola lån utlämnas antingen till sammanlutning eller enskild person för anskaffande av jordbruksmaskiner, som avses skola användas *gemensamt* av flera jordbrukare. Beträffande årets anslag har departementschefen föreslagit en utvidgning av gällande bestämmelser, varigenom lånefonden även får användas för inköp av linrivningsmaskiner.

Erfarenheterna av ifrågavarande lånefonds utnyttjande ge vid handen, att de maskiner, som huvudsakligen inköpts för medel från fonden, äro tröskverk, traktorer med arbetsredskap ävensom självbindare. Särskilt beträffande inköp av traktor med arbetsredskap samt självbindare har fonden säkert verksamt bidragit till det mindre jordbrukets rationalisering. Beträffande tröskverk har emellertid det enskilda initiativet redan tidigare förmått tillgodose jordbrukets behov av rationalisering på detta område, varför lånefondens tillkomst för anskaffning av denna arbetsmaskin ej verkat på samma sätt banbrytande som i fråga om traktorer och självbindare.

Lånefondens uppgift har sålunda varit att underlätta anskaffandet av större och dyrbara maskiner för gemensam användning av ett flertal jordbrukare inom ett visst område. Däremot har fonden icke gett den enskilda jordbrukaren möjlighet till inköp av jordbruksmaskiner för *endast eget bruk*. Här föreligger otvivelaktigt ett icke mindre starkt behov av stöd och medverkan från statens sida.

Särskilt i fråga om mjölkkningsarbetet och arbetet med skördens bärgning tvingas det mindre jordbruket att arbeta under mycket tyngre förhållanden än vad som är fallet för det större jordbruket med dess även här längre drivna rationalisering. Var och en som har kommit i kontakt med småbrukarnas arbetsförhållanden inser, vilken avsevärd lättnad särskilt för kvinnorna en mjölkmaskinsanläggning innebär. Anskaffandet av en hissanordning för intagning av hö och säd innebär likaledes en rationalisering, som det mindre jordbruket nu ofta saknar. Vi anse det vara ett allmänt samhällsintresse att det mindre jordbruket även på dessa arbetsområden ges möjlighet att tekniskt rationalisera sitt arbete genom lånefondens medverkan.

I motioner under föregående års lagtima riksdag föreslogs en ökning av anslagsbeloppet jämte ändrade bestämmelser i syfte att utvidga låneverksamheten i förut angiven riktning. Denna hemställan kunde dock icke av riksdagen då bifallas.

Emellertid har erfarenheten ytterligare, kanske mest under föregående år med sina stora militära inkallelser, klart visat nödvändigheten att det mindre jordbrukets arbetsförhållanden underlättas, ej minst genom att mjölkningsarbetet maskinellt rationaliseras. Ett handtag på denna punkt från statsmakternas sida är ofrånkomligt om man menar allvar i syftet att genom denna lånefond stödja det mindre jordbruket vid sådan maskinanskaffning, som det har svårast att på egen hand ekonomiskt realisera. Som exempel kan nämnas, att det är lättare för några jordbrukare att gemensamt upptaga ett lån för att inköpa ett tröskverk för gemensamt bruk än för en ensam jordbrukare att skaffa borgen för ett lån, som skulle för honom möjliggöra inköp av mjölkmaskin. Då avbetalningstiden från de företag, som tillverka och försälja dessa maskiner, nu inskränkes till ett år har anskaffningsmöjligheterna för den mindre jordbrukaren ytterligare försvårats.

Då det statsfinansiella läget knappast medger någon större ökning av anslaget till ifrågavarande lånefond avstå vi från fjolårets förslag att fonden även skulle få anlitas vid inköp av hissanordningar och fläktar för transport av säd och hö. Vi vilja därför nu begränsa vår begäran till att för inköp av mjölkmaskinsanläggning för den enskilde jordbrukarens eget bruk skall lån kunna utlämnas från jordbrukets maskinlånefond.

En sådan utvidgning av lånefondens uppgifter måste givetvis föranleda en höjning av anslagsbeloppet. Då emellertid, i anslutning till vad tidigare framhållits ifråga om tröskverksanskaffningen, det kan ifrågasättas huruvida icke en anskaffning av dessa maskiner genom lånefondens något borde minskas till förmån för mjölkmaskiner torde anslagsökningen kunna begränsas till ett belopp av 200,000 kronor.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi hemställa, att riksdagen måtte besluta

dels att anslaget till *Jordbrukets maskinlånefond* för budgetåret 1941/42 upptages till 1,900,000 kronor,

dels att erforderlig ändring av gällande författning för ifrågavarande lånefond vidtages för tillgodoseende av de synpunkter, som ovan anförts.

Stockholm den 21 januari 1941.

Ernst V. Staxäng.

E. Thorell.

Anders Paulsen.

Wald. Svensson.

C. O. Carlsson.